СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 301. Джерзи Сиі, Н. Дж., понеділок, 28. грудня, 1925. VOL. XXXIII. No. 301. Jersey City, N. J., Monday, December 28. 1925. THREE CENTS

Вуглева конференція нарешті скликана наново.

СКРЕНТОН, ПА., 24. грудня. — Спільний комітет властителів копалень твердого вугля та майнерів сього промислу, котрий зірвав свої наради минувшого вересня, подав до відома, що обі оторони згодилися навязати наново переговори. Пічнуться вони наново в Ню Йорку, у вівторок, дня 29. грудня, о 3. годині сполудня.

Майнерські представники мали згодитися, щоби нарад не обмежити до ніякого пляну, а зате кожда сторона мала право предложити такий плян, який вона вважає за відповідний. Се видно властителі копалень добивалися, щоби не трактувати пляну пенсилвенійського стейтового ґубернатора Піншо.

КУЛИДЖ ЩЕ НЕ РІШИВСЯ, ХТО МАЄ ПРЕДСТАВЛЯТИ АМЕРИКУ НА РОЗОРУЖНІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ.

ВАШИНҐТОН, 24. грудня. — Президент Кулидж, котрий постановив уже рішучо взяти участь у розоружній конференції, скликаній Лігою Народів до Женеви на слідуючий лютий, ще не вирішив питання, хто буде сим делеґатом. Межи кандидатами на се становище згадується: теперішнього секретаря стейту Келоґа, давнійшого секретаря Гюза, ще давнійшого Рута, а також сенаторів Бору й Андервуда. Президентови ходить о те, щоби вибрати людину, на котру згодилибся обі великі партії.

НАЧАЛЬНИК ПРОГИБІЦІЇ ГОВОРИТЬ ПРО ПОСТУПИ В ЇЇ ВИКОНУВАННЮ.

ВАШИНҐТОН, 24. грудня. —Ґенерал Андрус, начальник прогибіції, видав публичну заяву про доспіхи прогибіційного уряду, в якій заручує, що виконуванне прогибіції робить великі поступи. Сей успіх доказує він показуючи на зростаюче число конфіскат і присудів за нарушуванне прогибіції.

АРЕШТ ЖІНОК ЗА ВЛОМИ И РОЗБОЇ.

НЮ ЙОРК, 24. грудня. — Нюйорська поліція арештувала як підозрілих за участь у вломах дві жінки, паню Анну Ринґ та паню Анну Рос. З ними арештовано теж мужа першої. Мали вони напасти межи инчим на один тютюновий склеп в Брукліні та під загрозою револьвером забрати зі склепу всю готівку.

МУНШАЙН ЩОРАЗ БІЛЬШЕ УТРІЙНИЙ.

НОКСВИЛ, Тенесі, 24. грудня. — Прогибіційні урядники, заняті боротьбою з бутлеґерством у сьому стейті, підносять факт, що алькоголічні напитки, вироблювані фармерами сього стейту що далі то більше погіршуються. Причиною сього є великий попит на сі напитки. Колись фармери, що варили горівку, тратили на се варенне по три тижні, а нині вони стали підпускати горівку вапном, тютюном та ріжними другими отруйними, але сильно пекучими матеріялами, та викінчувати „виріб" за кілька днів.

АРЕШТОВАННЄ ШЕРИФА.

КЛАРКСДЕЙЛ, Мисисипі, 24. грудня. — Велика лава присяжних суддів постановила поставити перед суд шерифа повіту Ковагама Ґлеса та його трех помічників за участь у лінчу Мурина Ковлмена.

МЕЖИНАРОДНА РОЗСИЛКА РАДІОВИХ ПРОГРАМ.

НЮ ЙОРК, 24. грудня. — Кілька американських радіових спілок увійшло в порозуміння з анґлійськими та німецькими радіовими підприємствами, щоби в день Нового року розіслати спільну програму. Ся програма буде розіслана в пятницю коло 6. години вечером після східно-американського часу.

АМЕРИКА — КРАЙ АВТОМОБІЛЯ.

НЮ ЙОРК, 24. грудня. — Місячник Мотор, котрий спеціяльно посвячується справам автомобіля, обчисляє, що в Злучених Державах тепер уживається понад 20 міліонів 200 тисяч автомобілів. З усіх стейтів найбільше їх є в стейті Ню Йорку, бо аж півтора міліона. За послідний рік число автомобілів зросло о 2 міліони 132 тисячі.

АМЕРИКА ПОСИЛАЄ ВОЄННІ КОРАБЛІ НА КИТАЙСЬКІ ВОДИ.

ВАШИНҐТОН, 24. грудня. — Американський уряд приказав 43-ій дивізії своєї воєнної фльоти вибратися сейчас на китайські води, щоби захороняти американські інтереси, себто американські маєтки й американських горожан, які моглиб бути загрожені серед горожанської війни, що тепер ведеться в Китаю.

СТРАШНИЙ УЧИНОК БОЖЕВІЛЬНОГО.

ВЕСТЕРНПОРТ, Меріленд, 25. грудня. — Підчас забави родини довкола Різдвяного деревця в домі місцевого мешканця Единґса, сей вийняв револьвер та став без причини зміряти́ся до жінки. Коли жінка сховалася за плечі своєї дочки, Единґс справді вистрілив та попав кулею жінці в рамя. Коли жінка впала на землю, більше зі страху, як з рани, Единґс підскочив ще раз та вистрілив жінці в голову, а відтак преспокійно відійшов до другої комнати та одним вистрілом у голову вбив себе на місци. Поліція каже, що він мусів хвилево збожеволіти.

СИМ РАЗОМ УЖЕ НЕ „ФОРЕЙНЕРИ".

ПРОВИДЕНС, Ровд Айленд, 25. грудня. — Серед гостий, зібраних з нагоди свят Різдва в домі Джеймса Дейвида прийшло до сварки за нехотячи розбиту плиту ґрамофону. Бійка дійшла до того, що хазяїн і один з гостий побилися ножами. Хазяїна треба було відставити до шпиталю, де лікарі зашили йому рани. Гостя Юджіна Тейлора шукає поліція.

НАЙБІЛЬШИЙ В СВІТІ НАКЛАД КНИЖКИ.

Найбільш розповсюдненою на світі книжкою є безсумніву Святе Письмо старого і нового завіту, видаване через Британське Біблійне Товариство в 600 мовах і нарічах світах. Від хвилини заложення того товариства в 1804. році в Лондоні розповсюднено 355,320.572 примірників Святого Письма. В році 1924 вийшло звідти 10,040.575 примірників, з чого 3,000.000 примірників припало на Китай. Колиб усі розповсюднені до 1924. року примірники Біблії уложити тісно один коло другого (числячи середно вимір одного примірника на 20 цм.) то цілість занялаб простір 71.064 км., а то є два рази стільки, скільки виносить обвід землі на рівнику. Щоби перейти піхотою цей простір, то требаб на те 5 до 6 років часу. Колиб хто хотів той теперішний наклад Біблії заладувати до тягарового поїзду, то требаби було на те 4.000 ваґонів.

ВИБОРИ НА ЗАКАРПАТТІ.

Ми вже подавали вислід виборів до сойму на українському Закарпатті після першої скрутинії. Тоді виборчу цифру осягнули тільки комуністи (2 послів), земледільці (Куртяк) і Мадяре (Корлат). Тепер проголошено вже вислід виборів з другої і третьої скрутинії. З 5 дальших мандатів на Закарпатті здобули: о. Автустин Волошин (христ.-народня партія), інж. Яромір Нечас (соц. дем.), Сидоряк (комуніст), д-р Ґаґатко (москвофіл з чеської респ. партії) і д-р Кралік (аґр.). До сенату вийшло із Закарпаття тільки 2 сенаторів, оба комуністи (Боднар і Рещук). Більше сенаторів не буде, бо чеські партії, від яких кандидували посли на Закарпатті, дали рештки своїх голосів тим кандидатам до сойму, яким голосів бракувало, але за те забрали для себе голоси, віддані на Закарпатті до сенату.

70 ОСІБ ПІД РУЇНАМИ ЗАВАЛЕНОГО ДОМУ.

В місцевости Серсале, в Італії, завалився нічю дім, під руїнами якого залишилося 70 осіб. Покищо видобуто 10 тіл, інші важко ранені.

105-ЛІТНЯ МАТИ 23-ОХ ДІТИЙ.

В Ліді, в Анґлії, вмерла Мері Вольтон у віці 105 років. Мала вона з першим своїм мужем 23 дітий. Число її внуків і правнуків виносить 168.

МАРЕВА ПАДОЛИСТОВИХ ДНІВ.

„Ґазета Поранна" подає до відома про арештування двох селян з Залісся, городецького повіту, Виршту і Коваліва, на донос другого селянина Людвіка Льостера (?), який покликався на слова селянки Велькопольської зі села Страдче, що вона була свідком шість літ тому, як Виршта та Ковалів убили в Страдчім, підчас евакуації села польськими військами, одного залишеного там польського жовніра. Поліція одержавши цю звістку, арештувала обох селян.

ПОДОРОЖ „ЗАЙЦЕМ" З ВАРШАВИ ДО ПАРИЖА.

Поляк Йосиф Чеславскі проїхав без білету і без пашпорту залізницею з Варшави до Парижа. Та їхав він не у ваґоні а під ваґоном. Без ніяких перешкод проїхав через Польщу, цілу Німеччину і частину Франції аж до Парижа, де того дивного пасажира відкрили. Весь час їхав він між задними колесами одного зі середніх ваґонів поспішного поїзду. У Парижі виявилось, що відважний пасажир не мав ні грошей ні пашпорту. Супроти цього відіслали його назад до Польщі але вже у вагоні.

ЯК КОРОЛІ ЖЕНЯТЬСЯ?

З нагоди смерти королеви Олександри, матері анґлійського короля, антверпенський часопис подає подробиці про те, як вона стала жінкою Едварда VII., бувш. анґлійського короля. У цьому часі жив у Брюселі старець, бувалець на міжнародніх дворах, близький свояк анґлійської королівської родини, бувший чоловік наслідниці на анґлійський престол, молодо помершої дочки короля Ґеорґа IV. Ним був Леопольд І. — перший бельґійський король, уроджений дипльомат і пристрастний посередник подруж. Він був тим, який приготовив на своїм замку зустріч данської княжни Олександри з найстаршим сином анґлійської королевої Вікторії. „Дядько" Леопольд улаштовував прогульки молодої пари в ліс, пікніки, подорож до Кельну і в 1862 р. добився їх заручин зовсім такими самими непримітними засобами, як це роблять наші тіточки та инші аматори сватання молодих людий.

З ЛЬВІВСЬКОЇ ХРОНІКИ.

До складу мануфактури при вул. Паненьскій 9 вдерлися злодії і забрали краму на 1000 долярів. — 25-літня легка пані, Бойко, випила чимало сублімату, з досади, що її арештували за вуличну авантуру. — На Погулянці найшов один з поліцаїв 6 ручних гранатів загорнених в клунок. — У каварні „Еліт" найдено кілька зразків фальшивих 2-золотівок (мабуть паперових). — На доказ, що при добрій волі та силі все можна видержати на своїх плечах, якийсь аматор чистоти виніс непримітно з коридора мешкання якогось пана Абраґама Леопольда, при Котлярській вулиці ванну.

ЩО ТРЕБА ПИТИ, КОЛИ ПРІЄМО?

В одній копальні вугля робітники при температурі 27 степенів Цельзія замісць пити чисту воду, пили сільну воду. Це помагало їм, що не терпіли болів голови і не чули змучення. При близших дослідах і при пробі в лярні металів, де було до 37 ступнів Цельзія, цереконалися про успішність цього засобу проти спраги і її наслідків. Майже рівночасно професор університету в Бернінґамі, Невіль Мос, на основі досвідів поручив той сам спосіб на заспокоєння спраги. Пояснюють це відкриття так, що піт виділює охолоджуючої соли (натріюм-хльориду). Цю утрату мускулів вирівнюється пючи сільну воду. (На одну літру води соли одну ложочку від кави).

АЛЬКОГОЛЬ У СССР.

На підставі статистичних даних комісаріяту освіти в СССР. сільське населеннє держави витратило за 1924/5 р. 317 міліонів зол. рублів на алькоголь. У цю суму не входять витрати сілького населення на „самогон", який користувався більшою популярністю як усі закони. У містах найбільша скількість гроша йшла на вино та пиво, мабуть тобу, що горівка таки була надто погана. Тому советський уряд пійшов слідами царського і знову завів монополь на горівку. Одночасно з тим монополем упала охота до пива та вина, за які ранійше платили великі суми. Грозить навіть кріза пивоварень та винниць. На Кримі ціни з 7 до 12 рублів за відро вина впали цього року на 2 до 5. Щоби зарадити сьому, уряд дозволив ресторанам та каварням продавати вино на роздріб гостям.

ЗАГИБІЛЬ БІЛОЇ РАСИ.

Німецький професор Ґротіян передбачує цю сумну подію й подає навіть числа. Біла і чорна раса вигине, а вдержиться лише жовта. Ніяка раса не може жити, коли річно не родиться двацятеро дітей на тисячу мешканців. То є припадок не лише у держав, котрі багато потерпіли наслідком війни але і в Злучених Державах і в усіх народів, котрі не належать до жовтої раси. Злучені Держави числять около двацять народин на тисячу мешканців річно, а Европа стоїть богато низще того мінімума. Проф. Ґротіян не виключує й Німеччини. Числа одержані з останньої конскрипції горожан Німеччини, не є міродатні, бо містять велику скількість Німців, які вернули з кольоній або й територій Німеччини, які вона втратила вже на основі мирового договору. Правдою є, — пище проф. Ґротіян — що в Німеччині зменшується скількість населення як і в усіх державах білої раси.

ДИТИНА З ДВОМА ГОЛОВАМИ.

В Лондоні вродилась дитина з двома головами. Обі голови мають уста, уха і носи. Дитина жие.

Знову заповідають упадок Бріянда.

ПАРИЖ, 25. грудня. — Соціялістична лівиця у французькому парляменті не вдоволена з фінансового пляну міністра скарбу Думера і хоче його повалити. Вона, як передають, хоче теж повалити ціле правительство Бріянда і переперти іменованне нового лівого кабінету під проводом Едуарда Ерріота.

Соціялісти кажуть, що мають свій новий плян фінансової реформи, який хотять перевести в житте по поваленню кабінету Бріянда.

Міжтим ся політична боротьба в парляменті за фінансові реформи викликує паніку серед кругів фінансістів і капіталістів, котрі мерщій вивозять свої кавітали закордон і позбавлюють Францію грошевих засобів.

ПОБІДА БОЛЬШЕВИЦЬКИХ УГОДОВЦІВ.

МОСКВА, 25. грудня. — На всеросійському комуністичному конґресі принято резолюцію більшости 559 делеґатів проти 65 голосів меньшости, в якій конґрес осуджує меньшість за се, що підносить потребу боротьби проти заможних селян і представляє її яко небезпеку, а натомісць доручує урядови співділати і співпрацьовати із середньо заможним селянством.

КАЙЗЕР СИДИТЬ НА ТРОНІ.

ДОРН, Голяндія, 25. грудня. — Бувший німецький цісар уладив тут нині у великій галі свого дому Різдвяний вечір, на якому була його родина, представники німецької і голяндської шляхти і служба кайзера.

Кайзер виголосив проповідь, а відтак сів на троні і роздавав дарунки.

Вечір закінчено відспіванням гимну.

ЗНОВУ ЗЕМЛЕТРЯСЕННЄ В ПЕРСІЇ.

ТЕГЕРАН, столиця Персії, 25. грудня. — Сьогодня знову було в Персії землетрясенне, яке спричинило богато шкоди.

„НАЙМУДРІЙШІ, НАЙЛІПШІ, НАЙКРАСШІ".

РИМ, 25. грудня. — Італійські фашісти зачали тепер аґітацію проти Німеччини з приводу недавніх протестів у Німеччині проти переслідування Німців у південному Тиролю, який забрали аліянти від Австрії і приділили Італії.

Фашісти горлають на усі заставки, що вони не віддадуть Тиролю Німцям, а навіть зорґанізували окреме товариство під назвою „Бренерська сторожа", яка має завданне боронити Тиролю. Ся нова орґанізація розвиває серед своїх членів крайній шовінізм, вмовлюючи в них, що Італійці наймудрійші, найліпші, найкрасші і т. п.

(Як люди можуть думати про розвиток, поступ, уліпшеннє, удосконалюваннє, про яксіь висші ідеали, коли людий відразу іменується... „наймудрійшими, найліпшими, найкрасшими").

МИКОЛА МИКОЛАЄВИЧ ХОРИЙ.

ПАРИЖ, 25. грудня. — Бувший російський престолонаслідник Микола Миколаєвич Романов тяжко захорів.

БОЛЬШЕВИЦЬКА ВЛАДА ПРИЗНАЄ СВЯЩЕНИКАМ ВИБОРЧЕ ПРАВО.

МОСКВА, 23. грудня. — Совет народніх комісарів видав новий декрет, яким признає право голосовання і вибору священикам, дякам, піддячим і іншим служителям церкви. Се відноситься до православної церкви, але декрет означує, що признає тісамі права і для других релігій.

Кромі того релігійним служителям вільно буде займати політичні уряди в міських і сільських советах, якщо головним жерелом їх доходів не будуть приходи з церковної служби.

ПОКЛАДИ ЗОЛОТА НА СИБІРІ.

ЯКУТСК, Сибір, 23. грудня. — Російське советське правительство викрило великі поклади золота в области ріки Алдан, що впадає до ріки Лени. Золотоносний простір займає 6,000 квадратових миль. Обчисляють, що із сеї землі можна добути 400 тон золота.

ЩАСТЄ В НЕЩАСТЮ.

МАДРИД, столиця Еспанії, 23. грудня. — Молодий Еспанець Хосе Перец був такий бідний, що не мав чим хати заплатити і господиня його викинула на улицю.

Та саме тепер перед Різдвом він виграв на льос державної льотерії 2,000,000 песетів ($280,000) і тепер сміється з усіх.

ВИДАТКИ ФРАНЦІЇ НА ЛЕТНИЦТВО.

ПАРИЖ, 23. грудня. — Французький парлямент ухвалив 357,000,000 франків ($14,000,000) на військове летництво Франції в 1926 році.

ФРАНЦУСЬКІ СТРАТИ В МАРОКУ.

ПАРИЖ, 23. грудня. — Французьке правительство подало до відома, що французька армія стратила у війні в Мароку 2,640 в убитих. Ранених було 7,300.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1836 Montgomery.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

МОСКОВСЬКІ КОМІСАРІ НЕ МАЮТЬ ЩАСТЯ З РОБІТНИЧИМИ ЮНІЯМИ

Большевицькі російські ґазети тепер повні вихвалок большевицького уряду. Голосять своїм приклонникам, які то великі поводження має тепер большевицький уряд з анґлійськими капіталістами, французькими буржуями, польськими панами, турецькими націоналістами, італійськими фашистами та американськими банкирами. Просто аж дивно стає, що сей пролетарсько-робітничий, як він себе зве, уряд так чванькається сими зносинами з панами та шляхтичами. Серед дзвенькоту шклянок, який лунає з большевицьких ґазет, так і не чути відгомону большевицьких торгів з робітничими юніями світа. А прецінь сі власне переговори повинніби бути для большевицьких комісарів хоч куди важнійшою справою, як зносини зі Скшинським.

Ось власне які два тижні тому назад в Амстердамі відбувся конґрес межинародного союза робітничих юній. Представники робітничих юній з Росії старалися добити участи в сьому конґресі. Вони хотіли довести до якогось порозуміння межи російськими юніями а робітничими орґанізаціями других країв, зорґанізованих у так званий амстердамський межинародний трейдюнійний Союз. Російським юніям помагав у їх роботі союз анґлійських трейдюніонів, який свого часу заключив виразну умову з російськими юніями та зобовязався помагати їм добитися звязків з межинародним союзом юній в Амстердамі. Конґрес покінчився для сих заходів анґлійських і російських промислових юній нещасливо. Союз межинародних юній відмовився входити в звязок з російськими юніями. Відповідний внесок провалився зовсім. Конґрес з одушевленєм приняв до себе союз американських робівничих юній, які, як відомо, займають становище, крайно вороже до зносин з російськими юніями.

Головною причиною сього бойкоту межинародних робітничих юній супроти російських робітничих юній є певно не нічо инче, а власне вертільна політика большевицьких юній, себто ся політика, що казала большевикам захоплювати в свої руки всякі робітничі орґанізації, які далися, та нищити зі середини всі другі, які не далися повернути на большевицьке оружа. За сю нахабну московську політику терплять тепер большевицькі лідери страшну поразку. Зараз по погромі в Амстердамі в Берліні відбулися при замкнених дверах наради представників анґлійських та російських юній, які мали застановитися, що їм робити супроти поражки. Анґлійські юнії саме були обіцяли російським, що як анґлійським юніям не вдасться добитися звязків межи російськими юніями та межинародним союзом, то тоді анґлійські юнії малиби скликати новий межинародний юнійний конґрес. На нарадах, так можна було сподіватися, видадуть відозву на такий конґрес, але як видно, сеї відозви не було. Видно, російські юнії відрадилися, бо бачуть, що й зі сим програють. Такий конґрес ще краще й нагляднійше показавби, як сильно большевицький уряд утратив уплив на зорґанізоване робітництво всіх країв.

НА РАТУНОК РІДНОЇ ШКОЛИ

Діло пише:

З огляду на те, що школам Українського Педаґоґічного Товариства грозить ліквідація, бо вчительство тих шкіл не одержало платні ще за падолист, приватні урядовці: Волянський М., Герасимович І., Громницький І., Климкевич М., Кучика Д., Мурин Е., Огоновський Л., Петрицька Т., Подлуський Г., Попович О., Ришавий І., Устиянович М., Чужовичівна С., Ясінчук Л. складають крім однопроцентових датків одноразово по 5 зол. (разом 70 зол.) на Рідну Школу і взивають усе українське приватне і державне урядництво, учительство й духовенство, а в дальшій мірі ціле українське громадянство до негайної підмоги Рідній Школі, щоб дати їй змогу перетривати отсей найскрутнійший час. Подвійно дає, хто зараз дає.

* * *

А американські і КАНАДІЙСЬКІ Українці повинні тямити се добре і зложити гарний Різдвяний Дар.

АКЦІЇ ЗЕМЕЛЬНОГО БАНКУ У ЛЬВОВІ

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. Зібрано Комітетом $250. (Спис в дописі).

ШИКАҐО, ІЛЛ. Тома Подола $10.

ЮТИКА, Н. Й. По $5: Павло Кіналь, Іван Сороковський і Олекса Кузьо.

МИЛВИЛ, Н. ДЖ. Григорій Замойський $5, Тов. „Запорожська Січ", від. 347 У. Н. С., $10.

БОЛТИМОР, МД. Йосиф Семенків $10.

ФИЛАДЕФІЯ, ПА. Теодор Плавяник $10, а по $5: Бр. св. Михаїла, від. Провидіння, Григорій Лесюк, Гаврило Скольський, Іван Шекмар і Василь Турянський.

ФІНИКСВИЛ, ПА. Іван Лихман $10.

РИВЕРГЕД, Н. Й. По $5: Юлія Штокайло, Настя Ломаґа і Михайло Барнич.

Всі [illegible] висилайте гроші на акції [illegible]

ГОРІ ІМІЄМ СЕРЦЯ

Польща попала в хронічну недугу. І то не одну, бо хоріб з часом призбиралося у неї богато. Тепер прийшла вже таки послідна пора, коли треба її взятися до основного лічення державного орґанізму. На того лікара, що мавби оздоровити Польщу покликано тепер ґр. Скшинського як премієра. Ходив, бігав, просив, конферував, зрікався клеєння польського габінету міністрів і знова брався за ту саму роботу аж вкінци склеїв на взір Чехів „польську пятку", або „уряд національної згоди", до якої ввійшло пять польських шовіністичних партій. Повстала нова латанина без всякої програми, без нових шляхів, без нових людий. Не сталося нічого нового і нічого доброго. Нема ніякої надії на краще, а є тільки познаки, що йде до гіршого. Здавалося в таку хвилю, що хоч польський уряд буде здавати собі справу з того катастрофічного положення, що відчинить польській суспільности очі, вкаже її на загибель, яка жде польську державу, викаже хиби дотеперішної польської політики та заповість реформи. Та гірко помилився той, що ожидав від сучасної Польщі отверезіння.

Експозе, яке виголосив новий польський премієр Скшиньскі є дуже знаменне. Скшиньскі як бувший міністер справ заграничних та польський посол так звик вже обріхувати світ щодо Польщі, що вжив тої самої методи і до самого польського народа. І місто стати перед соймом і сказати вибранцям народу, що Польща стоїть над пропастю, що деморалізація обхопила вже цілий урядничий апарат, що навіть армія, — опора держави, — розполітикована та обкрадає державний скарб на сотки міліонів річно, премієр Скшиньскі промовчує спокійно ті неприємні і болючі справи, а каже польському народови тішитися, що повстав новий уряд. А тішитися треба тому, бо цей уряд повстав після слів Скшинського з великого духового змагання, з великого: Горі імієм серця і тому той уряд хоче і буде правити, буде кермувати, ділати, пильнувати ретельність, скрупулятність і чистість адміністрації, буде брати дійсну відповідальність за судьбу Польщі.

В своїй мові порушив він майже всі квестії, що торкаються господарської і політичної кризи в Польщі, але на це все не знайшов ніякого ліку кромі пустих фраз. Це є дуже сумний обяв, коли найвисший по президенті державний муж не знає іншого ратунку кромі того, що переповідає те, що всі знають, що вміє ствердити сумні факти, але не вміє витягнути залізних консеквенцій, що говорить приємно для уха, а гірко для державного орґанізму.

Бо колиби Скшиньскі був справдішним мужем державним то инакше говоривби до польської суспільности. Він не додававби їм отухи, але вказав на нещастя та візвав уряд і цілий нарід до рішучого звороту з блудної дороги. Але Скшиньскі польський граф, вірний син свого народу, особливо коли ходить о хиби того народу. Він прецінь мусить знати, що Польща захорувала на „моцарство" і то її забиває. Він мусить знати, що польський б у д ж е т не можна зрівноважити, коли видатки на армію зїдають три четвертих того буджету. Він мусить знати, що ту армію держить Польща зі страху перед сусідами, які хочуть відірвати від Польщі „національні меншости". Він мусить знати, що половина населення Польщі становлять непольські народи які є проти Польщі, яких Польща гнете, яких землі кольонізує. Скшиньскі все те [illegible]

В своїм експозе в соймі не згадав він про ті найбільш болючі справи і річ ясна, коли не глянув правді в очи, мусів наговорити копицю нісенітниць.

Зате сенат удостоївшися рівнож подібної промови Скшинського, почув від него ще й дещо про національні меншости. Не бувби він тут про них згадував, але треба було зробити рекляму Польщі, бо якраз в тім часі зареєстровано в Секретаріяті Ліґи Націй польсько-жидівську умову, про яку ми недавно писали. Ото Скшиньскі дав насамперід національним меншостям лекцію про те, що вони до сього часу не розуміли верзальського договоду і тому вели супроти Польщі нерозумну політику. Бо верзальський трактат забезпечує вправді. національним меншостям всі права, які їм признає польська конституція, але під тим услівям, що ті меншости будуть добрими горожанами та будуть стояти на ґрунті польської державности. А того не було. З того нам тільки те приємно довідатися, що меншости в Польщі навіть після слів польського премієра не хочуть бути льояльними горожанами. Це цікаве, бо до недавна говорив той сам Скшиньскі в Америці і всюди, де ним по світі кидало, що меншости льояльні для Польщі за виїмком горстки аґітаторів, які навіть не живуть в Польщі, а з загараниці ведуть проти неї кампанію за німецькі гроші.

Скшиньскі сказав нам, що ми маємо бути добрими польськими горожанами і скінчив на тім. Але зате Жидам наговорив цілу копицю солодких слів, а вже американських жидів вихвалив під самі небеса. Каже, що бачив їх тут на власні очі, говорив з ними і чув на власні вуха, що вони живуть тільки Польщею, тільки думають про ту країну, де спочивають кости їх батьків. А то капітал. Сентимент дасть свіжі доляри. От і ціла промова Скшинського.

Вислухавши того всього може український нарід повторити за Скшинським: Горі імієм серця! Бо ті слова радше нас можуть потішити як піднести Польщу.

З ЛЯЦЬКОЇ ТЮРМИ

ЯК ЛЯЦЬКІ ОКУПАНТИ КАТУЮТЬ НЕВИННИХ УКРАЇНЦІВ ПО ТЮРМАХ.

(Лист увязненої Українки до брата в Америці).

Львів, 17. вересня, 1925. (Тюрма).

Петре: —

Ніколи Тобі не писала я про це, що у нас діється, однак сьогодня я просто примушена Тобі сказати все й описати про долю наших по тюрмах. Дуже було-б пожадано, якщоб се дісталось до заграничних часописий. Тут цей випадок покищо таємницею, що криється в мурах суду карного на Баторія та Бриґідок. Я також мушу мовчати і тут ніхто не сміє довідатись про це, бо богато наших терпіло-б, якщоб хтось дізнався, що це видалося.

Вже від кількох днів по часописях є повідомлення, що нібито комуністи роблять крики по тюрмах і бунтують всіх. Тими „комуністами" є політичні вязні Українці і Жиди. Дійсно так було. Через два вечері біля 8-ої години в карному суді викрикували і з улиці їм допомагали; кричали: „Преч з поліцийом і пахолками, преч з польскім ржондем, катамі, цо бійом і мордуйом наших браці" і т. д. Негайно призвано поліцію, яка мала їх утихомирити, та поліція якось не бралась до того, а тільки стали прятати все з пивниць і підслухувати під келіями. Третього дня з вечера, коли сподівалися знову крику, поліція й ті зі суду стали всі на поготівлі.

Доки це буде?... Хочу терпіти й не відпекуюсь від терпіння, о **ні! Але бачити, як моїх братів катують по тюрмах і тримають голодних, недужих, спраґнених в пивницях, в зимні, на протязі, в бруді, де ні положитись не можна ні сісти, це й описати не дасться.** Ах, Петре, серце в грудях завмирає, коли прийдеться подумати, як сеї клятої ночі з 16-ого на 17-ого сього місяця наших скатовано, збито. Мені здається, що середновічні муки, навіть переслідування перших християн бліді супроти цего, як катовано наших, **як їх волочили через подвіре; як копали, штовхали еже непритомних і як кидали на віз та відвозили до Бриґідок або саджали по студених, гниючих норах.** Один із них був від якогось часу хорий і голосився до лікаря, котрий його приказав відвезти до лічниці, і що думаєш? Вони, не то що не віддали його до лічниці, та ще так збили, хорого, що один із них, що копав його, подер собі зовсім черевики, так що не мав у чім пійти до хати. **Били так, що їм всім руки попухли.** Се цілком без пересади, отже можеш собі уявити, яке це страшне було. **Не минуло це також жінок, що сидять за полі-** [illegible]

зі злодіями, котрі це викликали, а тільки з політичними. Найбільше потерпіли наші, хоч як звичайно найменьше винні. Богато ще Тобі описала би, та їй Богу не можу. Ціла дріжу із зимна... Ах, Петре, Петре, Ти навіть не сподієшся, як наші терплять, а як невинно. Ах, Боже!

А наші українські діти! І тих лютий кат не жалує. Відбирають їм все, бо рідну мову й рідну школу. Забивають в них духа; хочуть силою спольщити. Української ґімназії нібито утраквізують, а на ділі польщать; приймають туди польських дітий, а наших до польських не приймають. Професорів дають польських, так що лиш маленько наших. Наших натомісць висилають до польських шкіл. По українськи учать тільки латину, математику і нашу мову, а все решта по польськи. Між батьками великий шум. Не хотять дітий посилати до польських шкіл. Вносять протести. Щастем і Поляки протестують, тому вже і в нас всі майже без виїмки вносять протести до Варшави, Що буде з того, не знати.

До сього хмарного настрою достроїлася й природа. Всюди сумно; лиця людий марні та закурені; ніде не чути сміху, хиба діти, як виходять зі школи, розвіють на хвильку сю мряку з горя і сліз. А одначе є щасливійші люди, хочби мої товаришки, що не знають цеї траґедії з Баторія. Я цілий день сьогодня як на шпильках; страшенно зденервована.

Наші не можуть нести вязням помочі, бо заборонили приносити їду для вязнів і відвідувати їх. Та може й порадили-б що: може удались би до послів, щоб сю справу розслідили, але, на жаль, ще ніхто не знає і строго заборонено про це говорити комунебудь. Я мушу однак знайти якийсь спосіб, щоб то „вовк був ситий та коза ціла", як кажуть, але не нині, бо дуже мене пильнують.

Петрусю, постарайтеся, щоб то якось донеслось до Петрушевича. Чи міг би Ти се зробити? Чи можеш це подати до часописий? Шкода, що я не вмію так описати, але може це далось би якось зробити, коханий? Знаєш, що не раз завидувала Тобі, що Ти не бачиш цего всього.

Прости мені, що так шкрабаю. Здивуєшся певно немало, побачивши цей „мак" і ці 4 сторони, записані тим маком, правда? Чому то не можна всього, що думається та чу- [illegible]

З ОСІННИХ МОТИВІВ.

Жовтий лист летить повільно,
Гай знеможено тремтить,
Вітер півночі всесильно,
Невблагано і свавільно
Наближає смертну мить...

Мить і зірвуться буруни,
Засумують небеса,
Заридають в серці струни,
Ляже темрява на вруна
І зчорніє вся краса...

Підуть в розтіч ясні мрії,
Дикі шуми загудуть,
В серці хуґою повіє,
Серце в холоді зомліє,
Як почує смертну путь...

Як крізь сон, із мли могили
Буде чутись голос мук:
„Ах, на що-ж ви, світлі сили,
Всі мечі свої зложили,
Щоб спочинок дать для рук!..."

Я-ж лежатиму байдужий
В млі блідого забуття,
Заки вчую голос дужий:
„Встань, наш любий, рідний [друже,
Поборотись за життя!"...

Клим Поліщук.

СЬОГОДНЯ БОРОТЬБА ПІДДУБНОГО В НЮ ЙОРКУ.

Американські спортсмени говорять, чи справді Іван Піддубний буде непобідним у Америці, як його назвали американські спортові ґазети. Атлетична комісія визначила для боротьби з Піддубним одного з найкращих борців після американської системи. Є ним Італієць Анджело Тарамаші. Хотять у сей спосіб спробувати, чи сей продукт українського чорнозему може заняти в Америці таке становище, яке він займав в Европі. Як Піддубному вдасться побідити сього небезпечного противника, тоді він пробє собі дорогу до великої слави в Америці; як він тут програє, то всі його американські пляни підуть в дубину. Супроти сього, як каже його менажер Пфефер, Піддубний сильно вправляється та готовиться вжити всю свою силу, щоби оборонятися від поразки. Американські спортмени сподіються, що Піддубний сим разом програє.

Менажер Піддубного визвав в імени Піддубного на боротьбу польського атлета Станіслава Збишка Циґаневича, що тепер живе в Кракові, і вже дістав від нього відповідь, що Station Станіслав виїде при кінці грудня в Америку. Хто виграє в сій боротьбі, має дістати всі зиски, а хто програє, нічого.

Кромі Піддубного в понеділковій боротьбі, що відбудеться в „арморі" на розі 34-ої вулиці та Парк Евеню в Ню Йорку, будуть ще боротися проти себе німецький великан Ганс Штайнке з Болгарином Даном Коловом, Джорджіо Кальза з Френком Джансоном, та жидівський атлет Абрагам Каплан з мадярським атлетом Дж. Варґою.

СТРАШНА ПОДІЯ.

Львівський Новий Час повідомляє:

Сими днями одержано відомости, що на риському кордоні коло Корця забито **секретаря Т-ва Просвіта у Рівному, Івана Дубину,** якого постановою волинського воєводи 17 вересня с. р. арештовано і відправлено до Корця для висилки за совітський Кордон, яко „чужинця".

Сталось се ще 4. жовтня с. р., себто два місяці тому і лише **тепер випадково родина вбитого довідалась про сю страшну подію.**

Є відомости, що Дубину кілька разів відправляли закордон і кілька разів перекидали назад взакордону і нарешті вбито. Відомо також, що наслідком старань сенатора Карпинського в старостві була телеґрама з Варшави від міністерства про стримання висилки, але вона не мала успіху.

Загадковим є факт, що Дубина був убитий 4. жовтня, власне в той день, коли до Рівного наспіла від нього телеграма з Корця про поміч, а також, **що факт вбивства був скритий** до сього часу і тільки випадково про се довідались.

Українське громадянство надзвичайно схвильоване сею страшною подією і чекає докладного висвітлення.

В першу чергу надіємось від української Парляментарної Репрезентації, що вона займеться сею справою в цілях висвітлення її і покарання винних, а також взагалі **піднесе питання про скасовання такого нелюдського способу викидання людий,** не даючи змоги виїхати леґально і ставлячи невинного чоловіка в положенне поза законом, бо при такому положенню ніхто не є певний завтрішнього дня.

Менаджер Джек Пфефер, котрий спровадив до Америки **Івана Піддубного.** Він устроює борбу нині в понеділок, 28-ого грудня, в великій Армори Гол, на розі 34-тої і 4-тої Евні, в Ню Йорку.

В. Будзиновський.

В ГОРАХ.

(Оповідання).

—o—

Як не рахувати Лисої Гори біля Високого Замку у Львові, то професор Датівус (так звали його школярі) знав наші гори тільки з образків і з пісні „а верхи гір сягають зір". З племен, які живуть в наших Карпатах, наочне бачив тільки хлопів з племени бойків, бо ще, будучи школярем у Львові купував у них сливки і горіхи, його мама купувала бриндзю. Брали дорожше як жиди, але за те їх товар був ліпший. Якби професор був вродився двацять років пізнійше, то не знав би, як бойко виглядає, бо львівський маґістрат геть бойків викурив з міста. З лемків професор Датівус оглядав на власні очи тільки одного — кардинала Сембратовича. Як не рахувати гуцульського мосяжного топірця, який перехрещений з шаблею резервового ляйтнанта висів над ліжком професора, то найславнійшу породу карпатських верховинців, себ то гуцулів професор Датівус знав тілько з двох, над його бюрком повіщених образків, виданих Хойнацьким. На однім образку гуцул, на другім люлька з гуцулкою. Живих гуцулів не бачив. Не бачив, тай годі!

І цікавий професор Датівус не був подивитися, як то з близька виглядає така карпатська гора, хоч би дивлячися на неї з долу. А про те, щоби він аж в Карпати їхав, щоби на яку високу гору поліз, та з неї подивився на світ божий, то вже й бесіди не могло бути. Він казав, що як сходами вилізе на третий поверх своєї ґімназії, то не виїздячи зі Львова, має враження, неначе б виліз на Сивулю. Як би ще підійшов один поверх аж на стрих і подивився крізь кватирку в даху, то неначе б дивився на світ з вершка Говерлі. Филі дахів львівських домів мабуть цілком добре віддають филі карпатських верхів.

Аж приїзд цісаря до Львова зломив ту байдужність професора до гір і зацікавив його ними, спеціяльно гуцульською партією. Щоби австрійського цісаря, чи як тоді Галичани казали, „нашого найяснійшого монарха, з котрого ласки вільно нам жити і розвиватися",... отже щоби того цісаря забавити, Поляки спровадили на показ кілька пар карпатських дикунів в їх оригінальних одягах. Професор бачив тих гуцулів і ті гуцулки, та балакав з ними. При тій нагоді ствердив, що образки видані Хойнацьким „невдачні", бо ті гуцулки, з котрими він балакав, о много гарнійші, як люлька з гуцулкою на образку Хойнацького. У сеї на образку очий цілком не видко, а та, з котрою він балакав, не лиш мала пару великих очий, але ще й моргала на него.

Від того погляду її очий, що глубоко вбився в його душу, він цілу ніч не міг вснути. Думаючи про ті очи, думав також про ту природу, посеред котрої такі очи виводяться. Думав про гори і ломив собі голову над питанієм, чи між звісними йому горами, себто чи між горами на образках і справжніми горами — ріжниця така сама, як ріжниця між люлькою з гуцулкою на образку Хойнацького і гуцулкою живою, котру бачив і з котрою балакав. Щоби знайти розвязку сего питання, професор Датівус рішився зараз в перший день літних ферій поїхати в гуцульські гори. Таким способом побачив би не лиш немальовані гори, але й немальованих гуцулів і гуцулки. Не було виключене, що побачить також ту, з котрою балакав у Львові і котра на него моргала. Купив карту ґенерального штабу і поїхав залізницею до Станиславова. Зі Станиславова на Делятин, Ворохту і дальше ще не було залізниці. До Делятина заїхав фіякром, відтам в дорогу пустився пішки.

Хто бував у горах, той знає, що на образках, то ніякі гори. Тут є на що дивитися. Чи з долу дивишся в гору, чи вилізеш на яку гору і відтам глянеш на ту панораму — краса, якої не опишеш. Таке перо, що гідно передало би красу гір, ще не вродилося. Задивившися на ті гори, ті скали, ті ялиці, ті кипучі потоки, професор забув за обі гуцулки. І за ту на образку і за ту, котра у Львові моргала на него.

По нічліґу в Яремчу у якогось гуцула, котрому, ні його жінці й не придивився, пішов насамперед в ліс. Роздягся і витріпав усі блохи, котрі йому через цілу ніч не дали зажмурити ока. Витріпавши, перенісся на инше місце, щоби витріпані блохи назад не вернули до него. Надів назад на себе, ляг на череві в траву, розклав перед собою карту ґенерального штабу і студіював. Його намір м було вийти на шпиль найвисшої гори в сій стороні, отже на карті шукав дороги. Знайшов, що якийсь час треба йти горі Прутом, потому горі якимсь потоком, далі край потока плаем. А що через ті блохи цілу ніч не спав, рішився бодай годинку продріматися. Простягнувся на траві горілиць, лице накрив від сонця картою і вснув. Коли пробудився, годинник показував уже четверту з полудня.

— Нині на гору вже не зайду, — подумав. — Що мені діяти? Відкласти до завтра? Але що робити нині? Чи може знов ночувати в якій гуцульській хаті, щоби мене блохи доїли? Нізащо в світі! Волю під чистим небом.

Коли професор вже рішився ночувати під чистим небом, то йому було однаково, тут, чи десь далі. Отже найрозумнійше було пуститися в дальшу дорогу і коли смеркнеся, лягати там, де ніч захопить його. Зате завтра буде близше до мети своєї мандрівки. Закусив, напився з полевої фляшки молока, запалив куба і пішов. Саме коли стало смеркати, зайшов до пущі, де треба було перейти [illegible] потоком. [illegible] під скалою, стріла

втішився, що буде мати нічліг в хаті. Але по першій ночи в такій хаті професор ані думав ризикувати ще раз. Всеж таки мусів бодай підійти до порога або застукати у вікно, бо молоко, яке мав з собою, вже вийшло йому і він не сумнівався, що тут дістане свіжого. Двері хати були відчинені. Приступив до дверий і застукав у одвірок.

— А там який дідько? — почув жіночий голос.

— Ґазда є? — спитав.

— Ґазди нема, але є ґаздиня.

— Молока дістане у вас?

— Та ходіть сюди, бо я тереблю мандибурку.

Через ті блохи професор боявся станути в хаті хоч би тільки одною ногою. Лише відповів:

— Я зажду тут... як молоко маєте.

— А чомуж би не мала!

Професор сів на камени біля хати, в такім віддаленню від дверий, що на його думку, блохи не могли доскочити до него. Ждав на гуцулку, докурюючи циґаро.

По хвили вийшла гуцулка і станула перед ним. Не така, як та, що у Львові моргала на него, бо гарнійша. О много гарнійша. Придивившися їй, професор став думати, що може у сій хаті нема так богато бліх, як в тій, в котрій ночував послідну нічку; або може вони не такі біснуваті.

— То ви напилисьби молока? — молодиця спитала.

— Та як би ви продали, то напивсь би. І сю фляшку наповнивби на дорогу.

— Колиж бо я молока не продаю.

— Погано!

— Чому погано? Молоко дістанете. Свіже, бо я що лиш видоїла корову. Поступіть до хати.

— Нині така жара, в хаті мабудь душно. Я напивсь би тут.

Молодиця побігла за хату, де в скалі був льох. Принесла горнець молока і подала йому, кажучи:

— Пийте досхочу.

— Я даром не хочу.

— А я за гроші не даю. Нічого не даю за гроші. Хиба дайте

Приступила до професора і сміючися вихопила з його руки недопалок циґара. Зза крайки витягла люльку, вклала огарок, придавила пальцем і вскочила до хати, покласти в люльку грань. Пакаючи сіла на другім камени просто професора, котрий випивши половину горшка, решту вливав у фляшку.

— А то нащо? — молодиця спитала.

— На дорогу. Я йду далі.

— Та в ночи, щоби скрутити вязи, або скотися в потік?

— Я десь тут в лісі переночую і далі піду досвіта.

— Десь тут в лісі? Та чого в лісі? щоби комарі заїли? Хто буде докладати до ватри, як ви вснете?

— В хаті ще гірше. В хаті блохи.

— А хтож би спав у хаті? В хаті душно. В літі спимо на сіни. Я сплю на сіни, мій ґазда на сіні. Сеї ночи тільки я, бо ґазда пішов до ліса. Верне аж на неділю.

— Деж се сіно?

— Не бачите? — молодиця спитала показуючи на оборіг. — Полізете драбиною і зариєтеся в сіно, то й вставати не схочеся вам. За такий нічліг я ще й завтра дістану від вас огарок. Може ви голодні? Принесу вам будза, кулеша вже випікаєся і мандибурка вже на огни. До кулеші і до мандибурки додам бриндзі.

Професор Датівус рад був, що буде міг вигідно проспатися на сіні, що дістане теплу вечеру. Найбільше рад був з того, що ще яку годину буде міг побалакати з гарною і веселою гуцульською молодичкою. Комбінація кулеша і бриндзя, бриндзя і картофля смакували професорови, як не знать який марципан. Попоївши, попив молоком. Казала йому випити се, що у фляшці, бо завтра на дорогу дасть йому свіжого. Професор закурив куба, друге подав молодици.

— Сховайте се, — сказала, — бо то подле. — Мені дасте огарок, як викурите своє циґаро. Буде сильнійше.

Професор докурив до половини. Другу дав гуцулці. Вона

— Ви якісь не такі, як инші пани, що деколи заходять в ті наші гори, — сказала, сідаючи на порозі хати.

— Чим я не такий, як инші?

— Ви якісь такі несмілі, як малий хлопчина... Але вам стелиться дорога, мусите виспатися. Драбина під оборогом. Приставте і лізьте. Чи може приставити вам? Я ще трохи маю роботи. По роботі спущу собаку і також лягаю.

Хоч в сіні не було бліх, професор і на оборозі не скоро вснув, бо аж коли стало свитати. Спав майже до полудня. Коли пробудився і зліз по драбині, комбінація кулеші і бриндзі знов була готова. Пополуднував, наповнив молоком фляшку, дав молодици огарок циґара і пустився в дальшу дорогу. Коли вже був на плаю над хатою, молодиця крикнула до него:

— А як будете, панцю, вертати, то знов вертайте попри нашу хату і поступіть на молоко. Але не з суботи на неділю, ані з неділі на понеділок, бо тоді ґазда дома. Хиба, що ви тільки на молоко й кулешу. Сего, то й ґазда не поскупиться дати вам.

Професор розсміявся, обіцяв, що поступить, може завтра, і пішов далі. Вже йшов які дві години. Все під гору, тай під гору, а сонце шкварило сердечно. Вприв, утомився. Щоби відпочати, сів на камени, з котрого міг оглядати скалистий, зубатий беріг потока, що з гуком і шумом пінився, розбиваючи свої груди об вистаючі скелі. Напився з фляшки молока, запалив куба і вдивлявся в піну глубоко під ногами, та в грізну скалу по тім боці потока. Глянувши в низ плаю, побачив насамперед голову, потому груди, а далі цілого гуцула, що йдучи плаем до гори, наближався до него. І гуцул вздрів його. Вдивившися в него, гуцул не зводив з него очий. Підступивши до него на яких двацять кроків, гуцул станув і стоячи неподвижно, впялив у него свої чорні, огнисті очи.

Професорови зробилося ніяково. Гуцул виглядав так, що великого довіря не мож було мати до него. Високий, кремезний. Вуса як два великі помела, але чорні. Волося чорне, довге, мабуть ще ніколи не чесане, спадало йому на плечі, на рамена. Брови великі, чорні. Зпід бров стріляли огнистими лискавками пламенні очи. Вже все те робило його страшним. Ще страшнійшим робив його одяг. Капелюх, мабуть між зверхною і спідною верствою товщу фільцовий, вже давно втратив свою первісну форму. Між колпаком капелюха і крисою межі вже не було. Імпреґнований був лоем з голови, мабуть ще його прадіда. Таксамо верстви лою були на капелюсі і під капелюхом. Очивидно сей лій був перемішаний з усяким нехарством. Не виключене, що в нім були, як комахи в бурштині, увязнені також трупи бліх і инших одомашнених насікомих. Сорочка може була колись біла. Тепер ні чорна ні сіра. Широко розхристана не закривала широких грудий, як у медведя порослих чорними кудлами. Рукави були закочені під паху, не накривали жилавих рамен. В лівій руці держав топорище сокири, завішеної на рамени. Такий то гуцул стояв тепер двацять кроків перед професором.

Коби ще той дикий син гір пішов собі далі, то професор подумав би: „от бідний, некультурний чоловік". Так погадав би і не боявсь би його. Але той страшний гуцул не йде далі. Стоїть неподвижно, як в землю вкопаний стовбур, ще й дивиться на него, сверлує його своїми страшними й огнистими очима. Від сонця не була така жара, як від тих очий!

— Чи може він що від мене хоче? — професор подумав — тільки боїться промовити? Може би забалакати до него?...

Ет, ліпше не викликувати вовка з ліса. Вступлюся йому з очий. Треба йти далі.

[illegible] з уст пару клубів диму, встав і рушив далі плаем в гору. Не хотів показувати страху, отже йшов поволи і не озирався. Але наслухував. А за ним: чалап, чалап. Чалапають постоли. Раз почув тони, які свідчили, що пятнацять до двацять кроків за ним гуцул чистить ніс.

— Коли він вже йде, то може би я його пропустив попри себе?

Професор зупинився, неначе призираєся гарному в сім місци шипотови, і лише боком глянув у сторону гуцула. Але й гуцул вже не йде. Стоїть і далі не зводить з него свого острого, пронизуючого зору. Се професорови вже рішучо зачало неподобатися.

— Той гуцул щось має до мене, — думав. — Може...' Гм... Може то муж тої молодиці?

Професорови зробилося, на хвилю горячо, та по хвилині затрусило ним, неначе б в січни вискочив голий з теплої хати на мороз. І знов зробилося горячо; на тіло виступив піт.

— Може то опришок, котрий гадає, що я Бог зна які маєтки ношу з собою?

Професор пустився далі, смоктаючи своє циґаро. За собою чує: чалап, чалап.

— Вн рішучо напосівся на моє життя, тільки насамперед хоче загнати мене далі, в якесь цілком безлюдне місце. Дасть мені раз по голові тою сокирою і буде досить. Трупа кине в потік, та по мені й ворон не закраче.

Професор не взяв з собою ніякої збруї, бо чув що наші гори цілком безпечні. Мав тільки складаний ніж до хліба, або якби треба було врізати патика. Чи мав дати замордувати себе без ніякої оборони? Кількадесять кроків перед собою побачив під прямовісною скалою грубу ялицю. Професор непомітно всунув у кишеню руку вільну від циґара і непомітно витягнув її з ножем в затуленій жмени. Взяв циґаро в зуби і другою рукою отворив ножа. Гуцул всего того не міг бачити, бо ішов за ним. Підійшовши до грубої ялиці під скалою, професор зупинився. Станув плечима до ялиці, лицем до гуцула. В одній руці держав циґаро, в другій, за пазухою, ніж.

В тій хвили, коли професор станув під ялицею, і гуцул, неначе в землю врився. Але не стояв постійно на місци. Ступів три кроки вперед і станув.

станув. А все з напруженим лицем, все з очима вліпленими в лице професора. По хвили гуцул стояв уже тілько десять кроків перед професором. Ще по хвили тільки пять. Страшний був тепер з тим, якоюсь звірською жадобою опанованим лицем; з тими палкими очима, що сипали якимсь пекольним жаром.

— Тепер хиба вже скінчаться мої муки,— професор подумав. — Як зробить ще один крок зперед, не буду ждати, аж замахнеся сокирою. Пхну в його груди ніж і скочу за ялицю. Ніж не великий, але серце пробє.

Щоби обі руки мати вільні, професор кинув решту циґара, так що воно покотилося аж поза гуцула.

Ґуцул скочив, в скоку, обернувшися, схиливсь, підоймив циґаро, поклонився затовщеним капелюхом аж до землі, сказав, щасливо усміхаючися: „дякую вам, паночку" і напихаючи люльку, пішов далі в гору плаем. Професора лишив під ялицею.

ТУРКАМ ВІЛЬНО ПЛЬОМБУВАТИ ЗУБИ.

В 1923 р. видано в Царгороді розпорядок за посередництвом мін. релігійних справ, на основі якого вірним дозволено пльомбувати зуби. Хоч, самособою, образовані Турки вже від багато літ не боялися „золотом прикрашувати уста", то все ще було багато вірних, а передівсім анатолійських селян, які згідно з приписами корану не важилися носити ніяких прикрас і все були думки, що кожний рід золота на людському тілі є прикрасою. Тепер знову міністерство здоровля видало розпорядок, який поручає всім Туркам ратувати зуби завчасу пльомбуванням і що лікарі можуть уживати для цього золота.

ОДНА ГОРА ВИСОКАЯ.

(Народня пісня).

Одна гора високая,
А другая низка,
Одна мила далекая,
А другая близка.
А я тую далекую
Людям подарую,
А до тої близенької
Пішки помандрую.
А у тої далекої
Воли та корови,
А у тої близенької
Лиш чорнії брови.

НАЙМЕНША МИШ НА СВІТІ.

Як читаємо в лондонських ґазетах, жие в окрузі Ґамбія в північно-західній Африці найменьша миш на світі. Також у лондонськім зоольоґічнім саді є такі миши, і то аж шість штук. Є то такі малесенькі звірятка, що перелізуть через дірку від ключа. Ціла сімя їх найвигіднійше поміститься в скриночці від сірників. Тому можна уявити собі, які то турботи має з ними сторож зоольоґічного саду. До зоольоґічного саду в Лондоні везли з Ґамбії пятнайцять штук тих мишиий, але девять по дорозі загубилося.

Знаменитий італійський борець Анджело Таламаші, котрий бореться нині з Іваном Піддубним в Ню Йорку в Арморі на 34-ій улиці і Парк Евні.

ПОДЯКА.

Діткнена гірким жалем через утрату свого мужа осиротіла вдова із дітьми по бл. п. Грицю Роздільськім, складає сею дорогою прилюдно щиру подяку на самий перед місцевому о. Пароху Мирону Залітач, що зволили заопікуватися, що похорон небіщика відбувся так величаво. Також Всечеснійшим Отцям Павлу Ставровському і о. Николаю Петрик, парохам з утро-руських парохій, що зволили прибути на парастас і на похорон, за їх молитви і красноріčиві проповіди. — Рівнож щира подяка Братству св. Василія за виступ „in corpore". Також сусідам і знакомим, котрі прибули з дальших місцевостий Olyphant, Mayfield, Hudson, Pa.) віддати послідну прислугу небіщику.

З поважанием

Ева Роздільська із дітьми.
Scranton, Pa.

ПОЗІР УКРАЇНЦІ В ДІТРОЙТ І ГАМТРАМК!

Отсим даєся до відома всім членам і членкиням всіх тих Товариств і Братств, котрі рішились брати участь в посвяченню Дому Української Народної Школи в Норт Дітройт, щоби на 1-ого січня 1926 року явились точно о 9.30 рано при церкви Непорочного Зачаття при Grayling Street, Hamtramck, Mich., в котрій відправиться Богослуження, а по Богослуженю, тоє є о 11.30, всі Товариства і Братства підуть походом по Jos. Campau аж до Дому Укр. Нар. Школи при Mackay і Halleck в Detroit, де відбудеться посвячення Дому.

Рівнож проситься всіх тих, котрі не належать ніде до Братств ані Товариств, а почувають себе Українцями і замешкують в околиці Дітройт, щоби також взяли участь в поході і в посвяченню Дому. Пов. члени і членкині всіх Товариства і Братств в Дітройт і Гамтрамк! Вашим обовязком є явитися точно на висше згаданий час і взяти участь в поході та показати силу Українців тут в Дітройт нашим ворогам Полякам і новомодним кацапам (то є московським наймитам), і показати, що ми знаєм пошанувати святочний день, а хо день посвячення Дому, в котрому [illegible]

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.

Підперти свою економічну інституцію — це наш обовязок.

Всі нарікаємо, що наш нарід бідний. Але й усі знаємо, що коли другі народи ставали на ноги то в першій мірі бралися до того, щоби поставити сильний фінансовий фундамент. Такого саме фундаменту і нам треба. Справа ясна і зрозуміла. Особливо для нас американських Українців, які бачимо на власні очі чим і як народи богатіють.

Тому дивним стає, що так мало зрозуміння серед нас до поклику старокраєвих братів, які не просять нас тим разом милостині, а продають нам шери доброго і солідного, а до того ще одинокого українського банку. Не розходиться тут о великі суми для одиниці, бо на $5 стати кождого. І при добрій волі ми самі американські Українці моглиб уфундувати в старім краю свій банк та моглиби закупити всі шери Земельного Банку. В нашій громаді та справа йшла також тяжко і ми трохи припізнилися, але тому винні місцеві відносини. Але коли ми почули, що та субскрипція готова скінчитися, то взялися так по просту сказати самі таки хлопи до роботи і не огладаючися на ніяких лідерів призбирали на разі $252, які вислали до Земельного Банку через Обеднання.

Думаємо, що на тім не кінець. Наш священик о. Лисяк, щирий патріот, попре ще ту акцію зі свого боку. На разі не міг ще богато зробити, бо в нас недовго і не знає ще добре місцевих обставин, але за якийсь час справа піде лекше.

Акції Земельного Банку закупили: по $25: Клюб Українсько-Американських Горожан, Павло Гаврилів, Стефан Куций, Теодор Гавриш; Григорій Ґеба $15; Тов. Запорожська Січ, від. 155 У. Н. Союза, $10, а по $5: о. Михайло Лисяк, Йосиф Білоґан, Михайло Павук, Василь Січка, Стефан Кордіяк, Михайло Келт, Данило Візничак, Данило Петрів, Карпко Будняк, Василь Фединишин, Дмитро Федчишин, Іван Ґелета, Михайло Кардаш, Данило Стецик, Іван Стек (ст.), Михайло Чумер, Пилип Шуцький, Василь Дригинич, Йосиф Ґоліновський, Іван Сташків, Тома Мощар, Роман Невида, Михайло Стечишин, Микола Ридош.

$2 зложив Стефан Гонимар на Рідну Школу. Разом $252, які вислано до Обеднання.

За Комітет:
Михайло Чумер, голова;
Пилип Шуцький, писар;
Стефан Кордіяк, скарбник.

АЛЕНТАВН, ПА.

З місячного мітинґу на Рідну Школу.

На місячних зборах братства св. Михаїла, від 147 У. Н. Союза піднесено між иншим критичне положення Рідної Школи в Галичині та зібрано на ту ціль між членами $10.75, які вислано до краю через Обеднання в Филаделфії.

Жертвували: о. Семен Милянич $2, Стефан Салаш $1, а решта дрібними жертвами.

Василь Раконій, касієр.

БОЛТИМОР, М. Д.

Памятають на Рідну Школу і Земельний Банк.

Недавно переведено в нас збірку на Рідну Школу, яка принесла $12.75. Не велика то жертва, але й вона вказує, що в нас є гурток людий, що памятає на ту так важну і дорогу нам всім справу. Думаю, що на Різдво зможемо зібрати більшу суму та вислати більшу поміч краєви.

Рівнож порушено в нас справу ... довго переконувати до всякої справи. Так і з Земельним Банком. На разі купив з Балтімор підписаний дві акції за $10, але є надія, що більше зголоситься до попертя одинокого українського банку.

Гроші на Рідну Школу і Земельний Банк вислано через Обеднання.

Йосиф Семенків.

БОФФАЛО, Н. Й.

З Падолистового Свята на сироти й інвалідів.

Щоби почтити наших поляглих героїв не тільки словами, але й добрим ділом, переведено в нас падолистову збірку, яка принесла $72, які вислано до Обеднання з призначенням для інвалідів і сиріт по погибших в боротьбі за волю стрільців Української Армії. Жертвували по $2: Іван Токар (студент), Василь і Катерина Семків, Остап Дідур, Теодор Кишка, Лука Качор з женою, по $1: о. О. Пристай, Іван Сидорович, Юрій Ґура, Михайло Пришлівський, Стефан Пришлівський, Михайло Стельмах, Василь Горгота, Іван Синякевич, Розалія Купчак, Стефан Карпінський, Гарасим Дисик, Іван Когут, Анна Сукмановська, Панько Сукмановський, Стефан Град, Михайло Вітровий, Оксана Пристай, Павлина Пришлівська, Текля Сторожук, Ксеня Макогон, Дмитро Степанюк, Онуфрій Макух, Григорій Гринда, Василь Крупяк, Петро Нагорний, Евген Тимкович, Володимир Дідур, Петро Судин, Василь Перожак, Стефан Макух, Стефан Войтович, Василь Плахта, Остап Бургитинський, Михайло Ґах, Іван Беляк, Іван Дисик, Матвій Лютий, Василь Рудий, Йосиф Яковенко, Василь Паньків, Кость Дідур, Ева Кушка, Марія Вітрова, Ольга Дубас, Доська Кіналь, Зофія Козіна, Параскевія Реґізан, Марта Кіналь, Евдокія Яковенко, Іван Ґах, І. Кльовин 75 ц.; по 50 ц.: о. Жук, В. Гупкович, Мартин Мацилюх, Іван Гуцул, Михайло Дульнявка, Вічинський, Павло Левкуц, Марія Соколовська, Михаліна Дідур, Ольга Макух, Ева Ґура, Коновальчук, Христина Руда, Анна Шміґельська, Марія Пундяк, М. Лозинський 25 ц.; Микола Мазурчак $1, а Н. Н. $2.50. Разом зібрано $72.00.

ДОПИСІ.

ДЕРРІ, ПА.

Українська школа.

Як в других місцевосцях так і в Деррі, Па., засновано українську школу. Дня 28-го падолиста від. 113. У. Н. Союза, скликало мале віче, яке принесло нам успіх, а втрату темноті. На тім вічу зрозуміли всі потребу так дорогого нам скарбу для наших діточок тут на вільній землі Вашинґтона. До того часу ширилась тут темнота і роздор, але завдяки кільком щирим патріотам, котрі зрозуміли потребу нашої школи, і не жалували праці, в любови до свого народа і поневоленої нашої Неньки України, під нашим синьо-жовтим прапором. Перебивали тернисту дорогу і при кінці добилися до шляху просвіти та кінця темноти. Честь і слава тим, що не жалували труду для так пекучої справи, яку перевели в життє і показали що і ми любимо нашу школу і знаємо плекати наших дорогих діточок в національнім дусі, а ганьба тим, що казали, що їм школи не потрібно. Такий чоловік, що каже, що нам школи не потрібно, се виродок. Він не знає, як він жиє, і чого він жиє. Я спитаюсь його, яка держава є у світі або нація, аби не мала своєї школи? Так, кожда нація має і любить свою школу, тільки межи нами Українцями такий роздор і темнота. Браття, ще раз взиваю Вас, що поки межи нами тая проклята темнота, і покинім, покажемо дороги нашим діточкам, тут на вільній землі Вашинґтона, як любити так дорогу нам Неньку Україну, доти не будемо в силі прогнати з нашої землі поганого Ляха. Памятайте, що кожда дитина вихована в українськім дусі на землі Вашинґтона то буде каменем ворогови на серце. Геть з роздорами і темнотою раз і на все. Нехай жиє українська школа на вільній землі Вашинґтона. І ставаймо під наш стяг синьо-жовтий та берімся до діла, як другі місцевости на честь і славу поневоленій Неньці Україні.

Уряд школи: Йосиф Бейц, голова; Антін Клим, секретар; Іван Шафран, скарбник; Нестор Курчак, директор.

Т. Королевят.

НОРТГЕМПТОН, ПА.

Поклик до всіх Радехівців у справі ратовання української промислової школи в Радехові.

Земляки, вже знову зближається Різдво Христове. Головна управа радехівської кооперативи віднеслася з прошенем:

Поможіть, дорогі, поможіть! Поможіть, бо нам тяжке горе. Ми розвинули **школу ремісничу і поверх 40 дітий учиться в сій школі,** а засобів в нас дуже мало. Ми розвинули сю школу тільки тоді, коли від Вас прийшла поміч з Америки.

Селянство наше, обтяжене податками, і ріжними драчками, майже не в силі нам помогти. Хотяй ідуть помочі і від наших селян, але ми бачимо, як гірко наш селянин відриває собі останнє від уст, аби дати свій дар рідній українській школі.

Горе нас припікає і ми на останку змушені натягнути свої руки о милостиню до Вас, Дорогі Земляки.

Сльози очі заливають, коли дивитись на ту нашу дітвору, яка так радо учиться ремесла і напевно в будучині скажуть нам щире а щире спасибіг, коли ми їм допоможемо довчитись.

Засоби наші вичерпані, тому, дорогі Земляки, до Вас ми звертаємось, коли можність Ваша, скиньтесь по пару центів у день Різдва Христового тай пришліть для тих дітий, що в школі, а можливо, що рік сей тяжкий ми зможемо довчити, а другий рік прийде лекший тай наше селянство вже саме зможе утримати школу.

Минувший рік дав нам дуже гарну поміч від Вас, дорогі Земляки, бо поверх 200 долярів. Ті гроші помогли нам заснувати сю школу. Тому ми Вас дуже сердечно просимо: Не забудьте і на сей рік підчас Різдва Христового ... складаємо сердечне наше українське спасибіг, а в будучині подякує Вам весь український народ.

З щирим привітом до Вас, Дорогі Земляки

Головна Управа Радехівської Кооперативи і Ремісн. Школи:

о. др Пелліх,
Миськів,
Саган,
Лехів.

Такі писма посилають нам з рідної землі. Такі горячі прошення. Просто сльози в очах стають, як сей поневолений наш рідний нарід просить. А що ми, глухі, недбайливі тай байдужі? Я ось наведу один факт: В Нортгемптон заснувалось маленьке Радехівське товариство. Нема нас богато, бо не богато є тих, що чують розпуку і плач рідних братів з рідної землі. Більша часть є тут наших таких, що кажуть: „А нащо мені школи в краю; мої діти вчаться" або знову: „Я до краю не поїду!" Другі знов таки попросту кажуть: „Я волів би килішок горівки випити, як там до краю Полякам посилати".

Але свідомий гурток наш дбав і не дивився на тих несвідомих і ось за рік свого існовання **вислав до краю 150 дол. на школу, 80 дол. тов. Просвіта і 20 дол. Українській Академії Наук в Києві.** А всіх нас в товаристві є 10 членів і ніхто не відчуває з нас жадної страти. А колиб всі так, які з Радехівщини є, і всі післали по 5 дол. на Різдво Христове, Господи! яка се втіха була би там; яка поміч **і відразу цілий радехівський округ мав би велику школу промислову.**

Ану, Товариші, Панове, до діла! Одні з колядою, а другі таки самі з посилкою, ану, зашлім із сим Різдвом нашій українській школі що найменше 500 дол! Гроші посилайте самі впрост на адресу: Кредитово-Торговельна Спілка Український Кооператив (Фонд Пром. Школи) в Радехові, East Galicia, Europe, або через Обеднанне в Филаделфії. Ану, хто перший? Я від себе, се є Ленчук Павло, даю 5 дол. і кличу Нюарчан всіх, які мене знають, також о такий даток.

Весь виказ з грошей я буду діставати від управи головної з Радехова і буду оголошувати у всіх українських часописях.

Ану, з Нортгемптон, Аллентон, Палмертон, Нюарку, Дітройт і т. д. Хто слідуючий? Зложіть свою жертву, ану Нюарк! Як тамтого року так і того підуть наші колядники знову і чия ласка буде що дати, то сердечна тому буде подяка.

Комітет Радехівщини:

Ст. Глущак,
Павло Ленчук,
Іван Демчик,
Ст. Ковалишин,
Лука Демчик,
Антін Костів,
Ст. Кудрик.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Стрілецький Гурток в Филаделфії на ялинку Стрільцям-Інвалідам.

Заходом Стрілецького Гуртка в Филаделфії відіграно „На шляху до волі", драму із стрілецького життя підчас української визвольної боротьби, написану членом того Гуртка, стрільцем Василем Петрусиком.

Драму відіграно із стрілецьким запалом, чим публика була дуже одушевлена.

Чистий дохід з представлення призначено на ялинку стрільцям-інвалідам в краю.

Чистого доходу було 60.00 дол., які вислано для Товариства Опіки над Інвалідами.

Теодор Свистун.